

Vrijeme je za sunčanu uštedu
BALKAN-SOLAR-ROOFS.EU

BIH

**KAKO PODSTAĆI PROMJENE I POVEĆATI KORIŠTENJE
SUNČEVE ENERGIJE U GRADOVIMA I OPŠTINAMA?**

MALI PRIRUČNIK ZA GRADOVE I OPŠTINE

SADRŽAJ

KOME JE NAMIJENJEN OVAJ PRIRUČNIK?	2
POJMOVNIK	3
UVOD	4
KAKO RADI SOLARNA (FOTONAPONSKA) ELEKTRANA	5
GRADOVI KAO PREDVODNICI I MOTIVATORI	6
ŠTO GRADOVI MORAJU UČINITI KAKO BI USPJELI?	7
SMJERNICE KAKO POVEĆATI KORIŠTENJE SUNČEVE ENERGIJE	9
POSTANITE „GRAD DOBRE ENERGIJE“	11
DEKLARACIJA O DOBROJ ENERGIJI	12
KORISTAN WEB SADRŽAJ	13

BALKAN SOLAR ROOFS

BALKANSKI SOLARNI KROVOVI

BESPLATNA PODRŠKA ZA POVEĆANJE KORIŠTENJA SOLARNE ENERGIJE U VAŠOJ JEDINICI LOKALNE SAMOUPRAVE

Projekt „Balkan Solar Roofs“ novi je projekt u sklopu Europske klimatske inicijative (EUKI) njemačkog Saveznog ministarstva za okoliš, očuvanje prirode i nuklearnu sigurnost (BMU). Sveobuhvatni cilj EUKI-ja je poticanje klimatske suradnje unutar Europske unije (EU) kako bi se ublažile emisije stakleničkih plinova, dok se kroz provedbu aktivnosti u sklopu ovog projekta planira pružiti podrška jedinicima lokalne samouprave na području Balkana, s glavnim ciljem njihova osnaživanja, a sve kako bi bile u mogućnosti poticati i promicati korištenje solarne energije, jačati i prenositi znanja o energetske zajednicama, te poticati upotrebu participativne urbane solarne energije, kako u svojim lokalnim zajednicama, tako i šire.

Istovremeno, značajan naglasak stavljen je na razvoj komunikacijskog paketa za promicanje solarnih instalacija u lokalnoj zajednici, s ciljem informiranja i poticanja građana na instalaciju kako solarnih (fotonaponskih) elektrana, tako i sustava solarnih kolektora na krovove svojih domova..

Ovaj ambiciozni projekt ima za cilj potaknuti 500 novih solarnih krovova na području Balkanskog poluotoka, u periodu do 2024. godine. Pod vodstvom međunarodnog udruženja "Energy Cities", tri pilot grada; Grad Poreč-Parenzo (Hrvatska), Grad Mostar (BiH) i Grad Kragujevac (Srbija) uz tehničku podršku Zelene energetske zadruge - ZEZ (Hrvatska) i Regionalnog centra za obrazovanje i informiranje o održivom razvoju za Jugoistočnu Evropu - REIC (Sarajevu) pokušat će navedene brojke pretočiti u stvarnost. Projekt za cilj ima podržati 40 jedinica lokalne samouprave koje žele replicirati proces povećanja solarne energije u njihovim mjestima i gradovima te će uključiti inicijatore/ pokretače politika kako bi osigurali da

nacionalni zakonodavni okviri podržavaju građansku energiju.

Projekt "Balkan Solar Roofs" organizirati će tri nacionalna događaja, kao i izgradnju kapaciteta kako bi se osigurala široka politička podrška i multidisciplinarni pristup. Jedinice lokalne samouprave koje sudjeluju u projektu educirati će se:

- o različitim oblicima i prednostima građanske urbane solarne energije (eng. urban solar community energy),
- o prednostima mapiranja relevantnih lokalnih dionika,
- te o razvoju planova energetske razvoja lokalne zajednice koji ocrtavaju ključne prilike za podršku jedinicama lokalne samouprave, građanima te malim i srednjim poduzećima u iskorištavanju solarne energije.

Program podržava jedinice lokalne samouprave u pokretanju solarnih kampanja koje mobiliziraju građane, te mala i srednja poduzeća. U programu uključene su aktivnosti kao što su izrada motivirajućih postera i plakata, nagradni natječaji i komunikacija putem društvenih i drugih medija počevši s razine jedinice lokalne samouprave.

Ako želite saznati više ili se želite uključiti u projekat, kontaktirajte gosp. Ian Turner: ian.turner@energy-cities.eu

KOME JE NAMIJENJEN OVAJ PRIRUČNIK?

Ovaj priručnik namijenjen je svim zaposlenima iz gradskih uprava i sektora koji žele da budu informisani o novim mogućnostima i uključiti se u proces transformacije gradova prema niskougljičnom društvu, odnosno održivim, zdravijim i inkluzivnijim mjestima za život svojih građana.

U ovom priručniku na jednostavan, ne-tehnički način obrađena je tema kako sa nivoa gradske uprave možemo podstaći građane da preuzmu aktivniju ulogu u energetici i većem korištenju sunčeve energije za vlastite potrebe.

POJMOVNIK

Niskougljično društvo/ Društvo sa niskim nivoom ugljika je društvo u kojem ljudi (uglavnom) saraduju kako bi smanjili količinu emisija ugljen dioksida u bilo kom obliku ili u različitim aktivnostima koje emituju iz svakodnevnog života i proizvodnog procesa u fabrikama ili industriji. Društvo koje aktivno smanjuje svoju potrebu za energijom; društvo koje izbjegava korištenje fosilnih goriva i smanjuje emisije gasova sa efektom staklene bašte i društvo koje aktivno radi na mjerama energetske sigurnosti i učestvuje u raspravi o potrebama svih ljudi.

Niskougljična ekonomija/ Ekonomija sa niskim nivoom ugljika je ekonomija koja emituje niske nivoe emisija gasova sa efektom staklene bašte u poređenju sa današnjom ekonomijom koja intenzivno proizvodi ugljendioksid, gas koji najviše doprinosi klimatskim promjenama. Ekonomija s niskim nivoom ugljika može se posmatrati kao korak u procesu prema ekonomiji sa nultim nivoom ugljenika.

Decentralizovana proizvodnja energije je proizvodnja energije izvan glavne mreže, uključujući mikro-obnovljive izvore energije, grijanje i hlađenje. Karakteriše je lociranje objekata za proizvodnju energije bliže mjestu potrošnje energije koje omogućava bolje korištenje obnovljive energije, kao i kombinovano korištenje toplotne i električne energije, čime se smanjuje upotreba fosilnih goriva i smanjuju negativni uticaju na okoliš. Može se odnositi na proizvodnju energije iz postrojenja za otpad, lokalne sisteme daljinskog grijanja i hlađenja, kao i korištenje geotermalne energije, energije iz biomase, solarne energije i drugih oblika obnovljive energije.

Energetska tranzicija je put prema transformaciji energetskog sektora sa sistema proizvodnje i potrošnje energije koji se temelje na fosilnim gorivima — uključujući naftu, prirodni gas i ugalj — na obnovljive izvore energije poput vjetra i sunca, kao i korištenje baterijskih sistema za skladištenje

energije. U središtu je potreba za smanjenjem emisija ugljendioksida povezanih sa energijom kako bi se ograničile klimatske promjene.

Prosumer označava potrošača električne energije koji proizvodi električnu energiju iz OIEiEK za dio svojih potreba iz vlastitog energetskog postrojenja

Energetsko siromaštvo je stanje u kojem domaćinstvo nema dovoljno mogućnosti da obezbijedi potrebnu količinu energije koja je neophodna za zdrav i dostojanstven život i na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva ili šire zajednice.

Balansna odgovornost je obaveza učesnika na tržištu električne energije da uravnoteže proizvodnju, potrošnju i ugovorenu kupovinu i prodaju električne energije u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;

Neto električna energija predstavlja razliku ukupne preuzete i ukupne isporučene električne energije kupca-proizvođača u prenosni, distributivni, odnosno zatvoreni distributivni sistem u toku jednog mjeseca, utvrđene u kWh na osnovu očitavanja broja električne energije koja ispunjava propisane metrološke zahteve;

Neto mjerenje je način obračuna neto električne energije, pri kome se više isporučene električne energije, u toku jednog mjeseca, umanjuje neto količinu električne energije u toku narednog mjeseca;

Neto obračun je način obračuna neto električne energije, pri kome se vrijednost viška predate električne energije, u toku jednog mjeseca obračunava i naplaćuje na osnovu ugovora između kupca-proizvođača i snabdjevača;

Garancija porjekla je elektronski dokument koji ima isključivu funkciju da krajnjem kupcu dokaže da je određena količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije;

UVOD

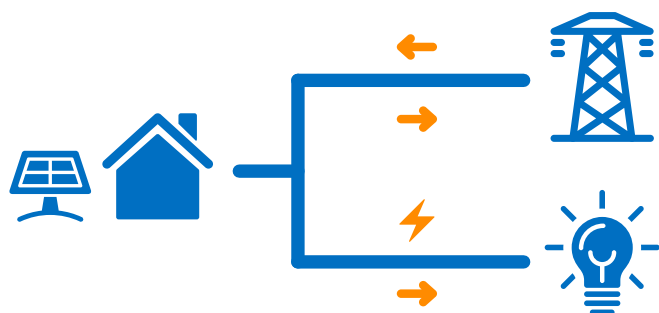
Cilj ovog priručnika je da pruži uvid u korake, praktične primjere i savjete kojima vi iz perspektive gradske/opštinske uprave možete podstaći svoje građane na akciju i značajno im olakšati sprovođenje potrebnih promjena, aktivnosti i projekata usmjerenih na tranziciju primarno lokalnih zajednica, ali i cijelog grada/opštine prema održivom društvu.

Fokus priručnika je prelazak na decentralizovanu proizvodnju energije iz lokalnih obnovljivih izvora, prvenstveno iz energije sunca, u kojoj aktivno učestvuju građani, a što je osnova energetske tranzicije. Prestanak korištenja fosilnih goriva i maksimalno korištenje lokalno dostupnih obnovljivih izvora energije presudan je korak i u borbi protiv klimatskih promjena.

Decentralizovana proizvodnja i korištenje lokalnih obnovljivih izvora energije vodi i ka poboljšanju sigurnosti snabdjevanja energijom, većoj otpornosti na krizne situacije, otvara mogućnost veće kontrole nad ukupnom cijenom energije, i na kraju omogućava aktivno uključivanje građana u proizvodnji i prodaji energije, čime građani prestaju biti samo pasivni kupci i potrošači (eng. CONSUMERS) i postaju aktivni kupci (eng. PROSUMER), to jest proizvođači i aktivni učesnici na tržištu energijom i u energetskej tranziciji.

pasivni kupci

aktivni proizvođači

Ulogu aktivnog kupca to jest kupca-proizvođača možemo bolje razumjeti ako je uporedimo sa ulogom koju korisnici danas imaju na društvenim mrežama poput Facebook-a ili YouTube-a. Većina korisnika društvenih mreža nisu samo pasivni posmatrači (pasivni kupci) koji čitaju ili gledaju sadržaj, to jest koji samo konzumiraju sadržaj, nego je velika većina njih također aktivna u stvaranju vlastitog sadržaja i aktivno se uključuje u događanja i rasprave, to jest većina njih su aktivni kupci to jest kupci-proizvođači.

Podsticanje građana da iskorače iz uloge pasivnih kupaca i potrošača energije koju neko drugi proizvodi i stavlja na tržište, i da postanu aktivni kupci, potrošači odnosno kupci-proizvođači, koji sami proizvode, troše i čuvaju svoju energiju, ključan je korak prema promjeni načina kako energijom snabdjevamo svoje domove, svoje zajednice, svoja naselja i gradove. Ova promjena danas je ekonomski i tehnički moguća zahvaljujući razvoju novih informacijskih tehnologija, razvoju i većoj dostupnosti, kao i manjoj cijeni tehnologija za korištenje obnovljivih izvora energije, poput energije sunca i vjetra, i razvoju elektroenergetskih mreža u smjeru omogućavanja većeg preuzimanja decentralizovano proizvedene energije kao i priključivanja novih proizvodnih i sistema za čuvanje energije.

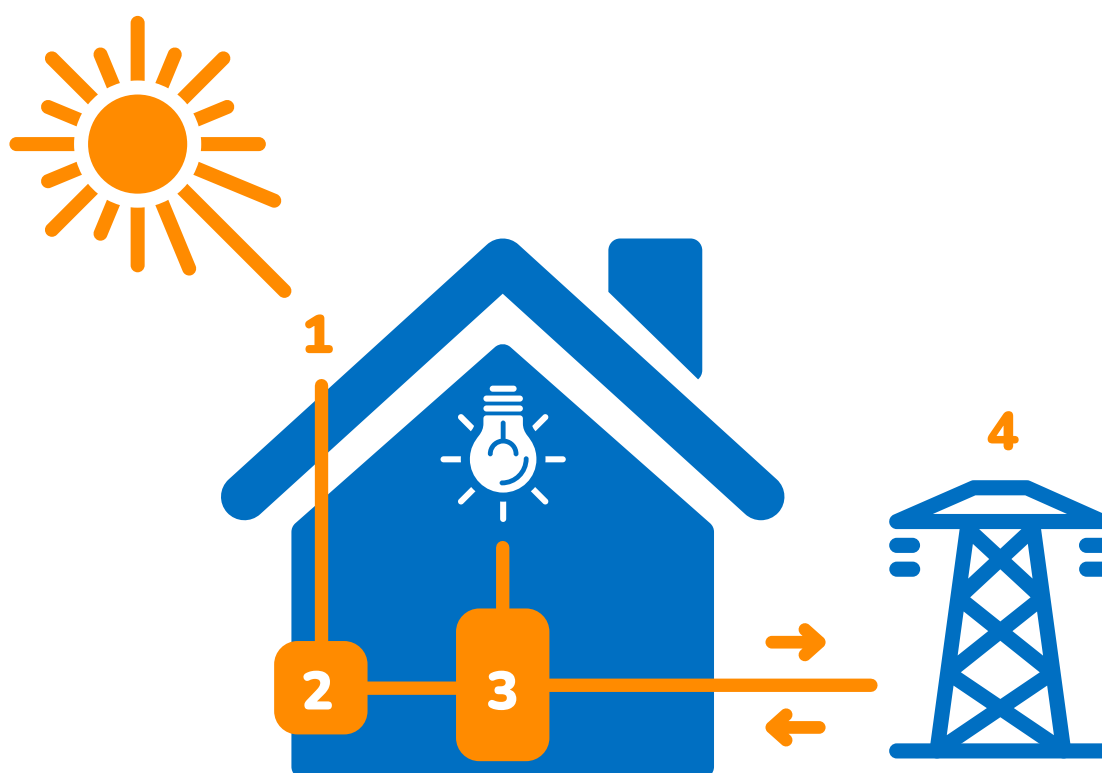
Energija sunca je obnovljiv, čist i dostupan izvor energije, a dvije glavne tehnologije pretvaranja sunčeve energije u koristan oblik energije su fotonaponski paneli za proizvodnju električne energije i solarni kolektori za zagrijavanje vode.

Instalacija solarne (fotonaponske) elektrane, trenutno je ekonomski prihvatljiv, ali i jedan od tehnički najjednostavnijih načina proizvodnje električne energije za sopstvene potrebe ili predaju u mrežu, a mala solarna elektrana stane na gotovo svaki krov! Stoga je već danas, instalacijom vlastite solarne elektrane moguće napraviti prvi korak ka statusu kupac-proizvođač.

KAKO RADI SOLARNA (FOTONAPONSKA) ELEKTRANA

Instalacijom solarne elektrane za sopstvenu potrošnju, u panelima se iz sunčeve svjetlosti proizvodi jednosmjerna električna energija (DC-Direct current), a zatim se u izmjenjivaču pretvara u naizmjeničnu električnu energiju (AC – Alternative Current), koju onda koristimo za napajanje naših električnih uređaja, a eventualni višak predajemo u elektroenergetsku mrežu ili čuvamo u baterijama. Elektrana je preko brojila korisnika spojena na elektroenergetsku mrežu, i u slučajevima kada proizvodnja električne energije iz elektrane nije dovoljna da pokrije sve potrebe domaćinstva, energija se uzima iz mreže.

Preuzimanjem uloge kupca-proizvođača, prestaju vremena kada je potrošnja električne energije bila jednosmjerna ulica i spajaju se uloge proizvodnje i potrošnje energije na jednom mjestu. Dodatno, razvojem sistema za skladištenje energije, primarno baterijskih sistema za skladištenje električne energije, kupcima-proizvođačima se otvaraju dodatne mogućnosti za aktivno učestvovanje na tržištu kroz fleksibilno upravljanje svojom proizvodnjom i potrošnjom.

1. solarni panel pretvara energiju u istosmjernu struju
2. inverter pretvara istosmjernu struju u izmjeničnu

3. količina električne energije potrebne vašem domu troši se na licu mjesta
4. proizvedena a ne potrošena električna energija predaje se mreži

GRADOVI KAO PREDVODNICI I MOTIVATORI

Danas prisustvujemo istovremenom djelovanju više kriza, a njihovi efekti se zbrajaju i pojačavaju međusobno djelovanje. Od klimatske krize, krize javnog zdravlja, privrede, društva, energetske krize, pa do krize demokratije, sve su krize povezane. Širom Evrope već se osjećaju prve posljedice klimatskih promjena poput učestalijih i razornijih vremenskih ekstrema, suša, propalih usjeva ili smanjenog roda, poplava i razornih šumskih požara. Korištenje decentralizovanih obnovljivih izvora energije i cjelovita energetska tranzicija primarni su alat smanjenja korištenja fosilnih goriva, ublažavanja posljedica klimatske krize i očuvanja prirode i okoliša. Dodatno, lokalni obnovljivi izvori energije podstiču privredni razvoj, pružaju više izbora u pogledu sopstvene proizvodnje energije i podstiču lokalnu konkurenciju, nove poslove i inovacije. Također, često stvorenu vrijednost zadržavaju u lokalnoj ekonomiji.

U kontekstu klimatske krize, gradovi kao sistemi konzumiraju dvije trećine energije, što generiše više od 75% globalnih emisija gasova sa efektom staklene bašte, koji su glavni uzrok zagrijavanja i klimatskih promjena.

Također, danas više od polovine svjetskog stanovništva živi u urbanim sredinama, a brojka se stalno povećava. Do sredine vijeka vjerovatno će tri četvrtine globalne populacije živjeti u urbanim sredinama, to jest u gradovima.

Iz navedenog nedvosmisleno proizilazi da su gradovi ključni akteri i da moraju biti predvodnici u aktivnom podsticanju i omogućavanju promjena, to jest u olakšavanju maksimalnog iskorištavanja sunčeve energije i podsticanja energetske tranzicije. Gradovi su kroz historiju uvijek bili inkubatori inovacija, tako da ni energetska tranzicija neće biti izuzetak.

Prilike u gradovima su velike, jer je u njima koncentrisana potrošnja energije, na raspolaganju je velika površina krovova prikladnih za postavljanje solarnih elektrana i potencijal za izgradnju isplativih skladišta energije. Također, postoji kritična masa ljudi, znanja i interesa. Gradovi su idealni za stvaranje inovacija koje se zatim lako prelivaju na okolna manja i ruralna mjesta, te na taj način povlače cijelo društvo prema naprijed. Uspjeh energetske tranzicije je u rukama gradova, a gradove prije svega čine ljudi i zajednice to jest organizacije koje djeluju i u kojima učestvuju građani.

ŠTA GRADOVI MORAJU IMATI DA BI USPJELI?

Gradske upravne i administrativne strukture su ključne, jer one kroz pravovremene, usmjerene i inovativne podsticaje i aktivnosti mogu pokrenuti građane na akciju.

Kroz pravilno određivanje strateških ciljeva i planiranje razvoja grada, gradska uprava definiše smjer i brzinu promjena, te istima koordinirano upravlja što omogućava stvarne i sistemske promjene. Upravo to je bitna prednost gradova.

Pritom je važno da gradovi:

- Imaju jasnu dugoročnu viziju razvoja grada sa smanjenjem emisije ugljendioksid. Gradovi moraju da znaju i planiraju šta sve treba da bi osigurali niskougljičan razvoj grada i omogućavanje svega što je građanima potrebno za kvalitetan život i to ne samo sada, već i za 10, 20, 30 i više godina.
- Stvaraju viziju grada u saradnji s građanima, tako da ona uključuje njihove želje i potrebe. Bitno je uključiti građane od početka kao aktivne partnere i saradnike, a ne kao pasivne potrošače ili oponente.
- Imaju ključne partnere u građanima i privatnom sektoru to jest preduzetnicima. Oni su ti koji čine grad živim, omogućavaju napredak i razvoj i bez njih je nemoguće uspješno upravljati gradom.
- Kontinuirano istražuju, inoviraju i testiraju nove načine i pristupe rješavanju problema. Bitno je da gradovi isprobavaju nove i inovativne alate, da su dobro informisani i da dijele ključne informacije s ključnim partnerima, kao i da konkretizuju svoje planove i prepoznaju i uključuju partnere od samog početka. Partnerstva se baziraju na povjerenju i grade se neko vreme, ne nastaju sama od sebe preko noći.

- Imaju otvorenu komunikaciju s korisnicima i partnerima, kroz koju njeguju i produbljuju svoje odnose i kroz koju uče na greškama.

- Budu predvodnici, budu proaktivni, a ne reaktivni. Pogrešno je čekati nacionalne strategije, pa tek tada raditi gradske. Pogrešno je i čekati konkurs ili poziv na višem nivou za prijavu projekata, pa onda pripremati ono što neko drugi traži, a ne ono što je gradu i građanima potrebno.

- Konstantno rade na pripremi važnih projekata za konkretne potrebe, ljude i situacije. Neophodno je imati spremnu listu projekata ključnih za razvoj grada i u skladu s dugoročnim strategijama, a ne „ideju o projektima za pojedine konkurse“. Konkursa će uvijek biti, a dobrih i konkretnih projekata sa smislom uvijek nedostaje. Važno je i stalno isticati, promovisati i komunicirati primjere dobre prakse, rezultate i uspješne priče koje će motivisati druge i osigurati podršku dobrim idejama i inovativnim rešenjima.

- Povezuju više projekata u smislen portfolio projekata koji se međusobno podržavaju, koji se sistemski nadopunjuju te vode ka ostvarenju strateške vizije razvoja grada bez emisije CO₂.

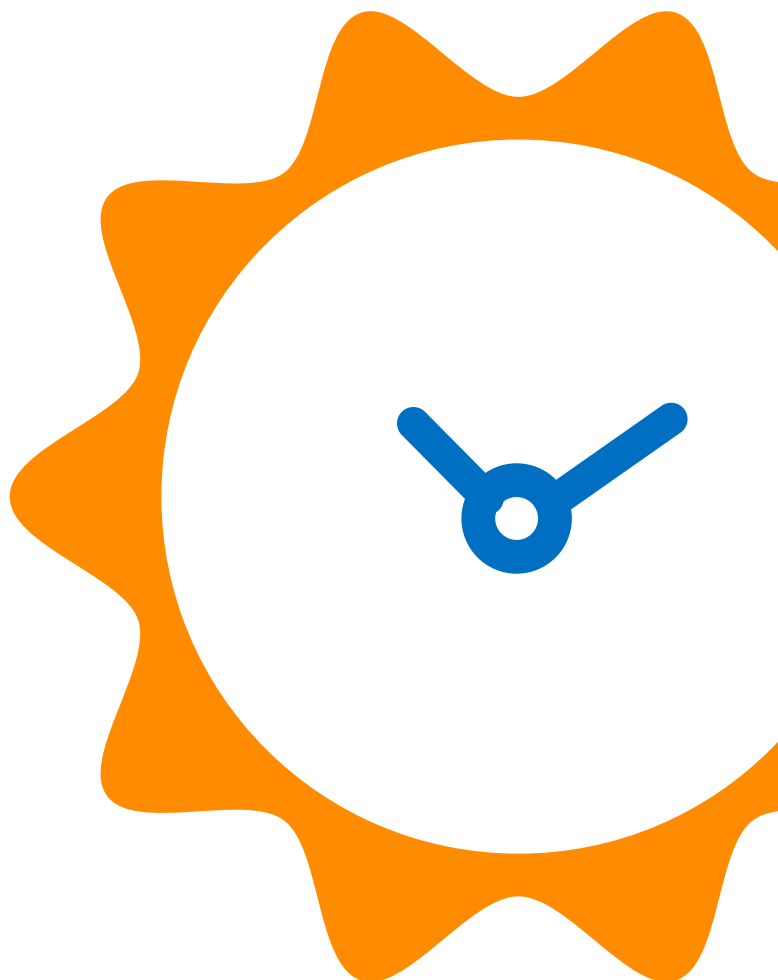
Postojeći trend rasta cijena električne energije i ostalih energenata (gas, naftni derivati) postaće još drastičniji produblivanjem klimatske krize. Kako bi se pravovremeno osigurala dostupnost energije i blagostanje lokalnih zajednica u budućnosti nužno je da gradovi, to jest jedinice lokalne samouprave, što prije preduzmu odlučne korake prema maksimalnom korištenju sunčeve energije.

Rješenja koja su nam potrebna ne smiju nas zarobiti u nove emisije ugljenika i dalju zavisnost o uvozu energije i energenata, ona moraju uključiti ulaganja u lokalnu održivu

energiju i stvaranje novih poslova koji će biti okosnica pokretanja svih drugih sektora i prave regeneracije privrede i društva.

Iskorištavanje energija sunca kroz instalaciju solarnih elektrana trenutno je ekonomski, tehnički i društveno optimalan način ubrzavanja energetske tranzicije i tranzicije u niskougljениčno, to jest održivo društvo. Skladno tome postavljanje solarnih elektrana na što više krovova naših građevina ima potencijal da postane predvodnik tranzicije, ali to se neće desiti samo od sebe, nego je potrebno osigurati pomoć i maksimalnu podršku.

U nastavku se nalaze smjernice, ideje i opis aktivnosti kojima se građani mogu podstaći na maksimalno korištenje energije sunca na svojim krovovima.

SMJERNICE KAKO POVEĆATI KORIŠTENJE SUNČEVE

Gradovi, to jest Jedinice lokalne samouprave (JLS), treba da budu pokretači i nosioci pokreta povećanja korištenja sunčeve energije i energetske tranzicije i znatno doprinijeti energetske nezavisnosti lokalnih zajednica. Djelujući lokalno, mogu doprinijeti dobrobiti svojih građana i istovremeno podržati globalnu borbu protiv klimatskih promjena. U nastavku su navedene neke od smjernica koje JLS mogu primijeniti kako bi motivisali i olakšali građanima put do instalacije solarnih elektrana i solarnih kolektora na svojim krovovima.

1. Proaktivna podrška kroz savjetovanje, edukaciju, tehničku i administrativnu podršku

Osnivanjem Info centara JLS mogu osigurati sistemsko i kvalitetno savjetovanje, edukaciju i informisanje građana o svim prednostima i potrebnim koracima za instalaciju sistema za korištenje obnovljivih izvora energije, a posebno solarnih elektrana i solarnih kolektora.

Uz edukaciju i savjetovanje, koji vode do razvijanja svijesti građana i podsticanja na aktivnost kroz promovisanje primjera dobre prakse i iskustava, info centri treba da proaktivno pružaju tehničku i administrativnu pomoć svim zainteresiranim građanima (fizičkim i pravnim licima) koji se odluče da započnu projekat izgradnje svog sistema za korištenje energije sunca. Podrška treba uključivati informisanje, ali i pomoć u prijavi pripremljenih projekata na dostupne konkurse za dodjelu subvencija različitih fondova i drugih institucija na lokalnom, državnom ili drugom nivou.

U nastavne ili vannastavne aktivnosti obrazovnih ustanova (vrtići, osnovne i srednje

škole) kojima su JLS osnivači ili u čijem radu učestvuju, kao i u višim i visokoškolskim ustanovama treba podsticati uključivanje međupredmetnih tema i nastavnih sadržaja vezanih za ublažavanje klimatskih promjena i osigurati potrebna sredstva za stručno usavršavanje nastavnika.

2. Finansijska podrška

JLS kroz svoje budžete treba da planiraju finansijska sredstva za podsticanje izgradnje solarnih elektrana i solarnih kolektora kod fizičkih i pravnih lica u skladu s donesenim strategijama energetskeg razvoja grada, kao i u skladu s finansijskim mogućnostima opštine ili grada. Sredstva se mogu dodjeljivati u svim oblicima uključujući bespovratna sredstva ili druge finansijske instrumenti kao što su zajmovi, garancije ili vlasnički kapital, fondovi itd.

3. Predvoditi vlastitim primjerom - pokazati da je pravedna energetska tranzicija moguća

Izgradnjom solarnih elektrana i solarnih kolektora na javnim objektima (poput škola, vrtića, domova zdravlja, javnih zgrada) bilo korištenjem vlastitih sredstava, prijavom na dostupne fondove ili razvojem novih inovativnih modela finansiranja i sprovođenja projekata, poput grupnog finansiranja, JLS moraju biti pozitivan primjer u zajednici, te građanima biti primjer za instalaciju ovakvih sistema i na vlastitim krovovima.

Podsticati pravednu energetskeg tranziciju kroz aktivno učestvovanje u osnivanju novih oblika udruživanja građana: lokalnih energetskeg zadruga i zajednica obnovljive energije. Energetske zadruga i zajednice jedan su od nosioca novih zelenih energetskeg politika, i omogućavaju aktivno uključivanje

građana, preduzetnika, privatnih i javnih preduzeća, javnih ustanova i jedinica lokalne samouprave u zajedničke lokalne projekte obnovljivih izvora čime aktivno učestvuju u energetskej tranziciji, na dobrobit lokalne zajednice i društva u cjelini.

Svojim primjerom i aktivnim učestvovanjem gradovi treba da budu pokretači i garanti stabilnosti Energetskih zadruga, Zajednica obnovljive energije i na taj način mogu znatno poboljšati vjerovatnoću njihovog uspjeha.

4. Maksimalno razvijati vlastite kapacitete i znanja i saradnju s drugim akterima

Većina jedinica lokalne samouprave imaju ograničene materijalne i ljudske kapacitete kojima raspolažu, a posebno kada je riječ o manjim opštinama i gradovima, stoga je za ostvarivanje cilja energetske tranzicije izuzetno bitno povezivanje s ostalim aktivnim organizacijama, udruženjima i pojedincima poput lokalnih organizacija civilnog društva, drugih jedinica lokalne samouprave, tijelima državne uprave, i svim ostalim zainteresovanim stranama. Samo povezivanjem i multidisciplinarnim pristupom se postiže potrebna sinergija u ostvarivanju postavljenih ciljeva.

Imenovati i osigurati potrebne resurse postojećoj ili novo zaposlenoj kvalifikovanoj osobi, koja će aktivno provoditi i koordinirati sve planirane aktivnosti i kontinuirano doprinositi ostvarivanju ciljeva zadanih strateškim odlukama grada.

POSTANITE GRAD DOBRE ENERGIJE

Sprovođenjem gore navedenih smjernica gradovi postaju održiviji, zdraviji i inkluzivniji. Gradovi na taj način osiguravaju svoju niskougličnu budućnost, oni postaju „Gradovi dobre energije“ u svakom smislu te riječi, jer „Dobra energija“ je ona koja je obnovljiva i koja uključuje građane i društvo u procese proizvodnje, ne samo u potrošnju energije. „Dobra energija“ je ona energija koja donosi dodatnu vrijednost lokalnoj zajednici kroz nove poslove i smanjuje energetska siromaštvo, što stvara energetska nezavisne, otporne i sigurne zajednice.

Energija je javno dobro koje treba biti jednako dostupno svim građanima, a energetska tranzicija treba da posluži i tome da svaki građanin, svi mi, dobijemo slobodan, pravedan i ravnopravan pristup obnovljivim izvorima energije poput sunca, vjetra i biomase. Tada je to „Dobra energija“.

„Dobra energija“ je i ona koja je u suvlasništvu ili kojom upravljaju građani, energetske zadruge, energetske zajednice, mala preduzeća i lokalne vlasti. Na taj način svoj novac ulažemo u obnovljive izvore energije za razvoj svoje lokalne zajednice umjesto u štednju u bankama gdje ne možemo kontrolisati kako i u šta se ulaže naš novac.

Odlučnost gradova u sprovođenju smjernica za energetska tranziciju i povećanje korištenja sunčeve energije može se javno pokazati potpisivanjem Deklaracije o Dobraj energiji i time se gradovi pred javnosti obavezuju na djelovanje i sprovođenje mjera u praksi kako bi zaista postali Gradovi dobre energije.

PRIMJER

DEKLARACIJA O DOBROJ ENERGIJI

Mi, predstavnici Grada _____, svjesni smo da su klimatske promjene i ugrožavanje prirode neodoljiv problem koji treba hitno rješavati. Klimatske promjene i narušena prirodna ravnoteža dio su uzroka kriza sa kojima se kao društvo upravo suočavamo - od one zdravstvene, ekonomske, migrantske do klimatske krize. Sve krize su povezane. Mi, predstavnici Grada _____ također smo svjesni i svoje odgovornosti prema građanima, prema prirodi i prema budućim generacijama, kao i naše obveze da u tome preuzmemo aktivnu ulogu.

Iz tih razloga, u ime osiguranja kvalitetnog života naših građana, sada i u budućnosti, u ime očuvanja prirodnih resursa i zaštite planeta Zemlje, u ime opstanka čovjeka kao vrste, kao i budućnosti naše djece i generacija koje dolaze; a u skladu s najrelevantnijim raspoloživim naučnim činjenicama o klimatskim promjenama, konsenzusom svjetskih naučnika okupljenih u Međunarodnom panelu za klimatske promjene (IPCC):

Prihvaćamo

- da smo u stanju klimatske krize i da je potrebna odlučna akcija i sprovođenje mjera prilagođavanja i mjera kojima ćemo smanjiti emisije ugljika na putu prema klimatskoj neutralnosti,
- da smo u deceniji unutar koje je još uvijek moguće djelovati na smanjenje emisija ugljenika i ulagati u prilagođavanje i time odložiti i ublažiti najgore posljedice klimatskih promjena,
- da naš grad ima malu, ali važnu ulogu u rješavanju te krize, a posebno su važni građani.

Te se obvezujemo

- 1) da će se Grad _____ aktivno truditi pomoći u realizaciji svih akcija i projekata obnovljivih izvora energije, energijske efikasnosti i čistog transporta i projekata prilagođavanja života u gradu efektima klimatskih promjena,
- 2) da će Grad aktivno raditi na informisanju i izgradnji svijesti kod svojih sugrađana o klimatskoj krizi te ih aktivno i partnerski uključivati u rješenja,
- 3) da će saradivati s drugim Gradovima, privatnim sektorom, neprofitnim i civilnim sektorom, finansijskim institucijama, naučnicima, obrazovnim institucijama, školama i ostalim akterima u savladavanju krize.

U Gradu _____ na datum _____

Gradonačelnik

Skeniraj za koristan
web sadržaj!

Vrijeme je za sunčanu uštedu
BALKAN-SOLAR-ROOFS.EU